

“ТАСДИҚ МЕКУНАМ ”

ХУЛОСАИ ФАКУЛТАТИ НАҚЛИЁТ И ДУНИШГОҲИ ТЕХНИКИИ ТОҶИКИСТОН ба номи академик М.С. Осимӣ

Насрединова Парвина Мухридиновна соли 2011 (ф. №132-3/3 аз 01.11.2011) ба ҳайси ассистенти кафедраи кимиёи физикӣ ва таҳлили Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба кор қабул карда шудааст ва айни замон дар кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту газ вазифаи ассистенти кафедра бар дӯш дорад.

Мавзуи рисолаи номзоди Насрединова П.М. дар Шӯрои олимони факултети «Нақлиёт» - и ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ 14. 04.2021 қарори №9 ва Шӯрои олимони ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ қарори №13 аз 05.07.2021 тасдиқ шудааст.

Диссертатсияи ӯ «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои «Ҳакими» ва «Тошқутан (Шурхок)» ҳамчун сӯзишвории сахт» барои дарёфти дараҷаи номзоди илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03-химияи органикӣ дар кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба анҷом расонида шудааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Рушди саноат дар миқёси ҷаҳон талаботро ба энергиябарандаҳо зиёд намудааст. Истифодабарии аз ҳад зиёди сӯзишворихо ва дигар омилҳои антропогенӣ, сабабгори он гардидааст, ки вазъи экологӣ дар миқёси ҷаҳон тағйир ёбад. Айни замон яке аз чунин мушкилоти глобалӣ ин гармшавии

иқлими сайёраи замин мебошад, ки он беш аз ҳама ба зиёдшавии миқдори газҳои гулхонагӣ дар ҳавои атмосферӣ вобаста мебошад.

Тадқиқоти мутахассисони соҳавӣ муайян намудааст, ки сабаби асосии зиёдшавии газҳои гулхонагӣ дар атмосфера ин истифодаи аз ҳад зиёди энергиябарандаҳо мебошад.

Яке аз мушкилоти ҷойдошта дар ин самт ин дар миқёси ҷаҳон рушди корхонаҳои гармию - барқдихӣ, ки дар он ба ҳайси энергиябаранда ангишт истифода мегардад, мебошад. Дурнамои истифодашавии захираҳои ангишти дар миқёси ҷаҳон аз он гувоҳӣ медиҳад, ки дар оянда истифодаи ангишт ҳамчун сӯзишворӣ, натавонанд зиёдшавии газҳои гулхонагӣ дар атмосфера, инчунин партовҳои саҳт ва аэрозолии он ба вазъи экологӣ метавонад таъсири манфии худро расонад.

Аз ҳамин лиҳоз, арзёбии экологии истифодашавии ангишт ҳамчун ашёи хом дар истеҳсолоти химиявӣ айни замон яке аз масъалаҳои муҳими илми экологияи муҳандисӣ ба ҳисоб меравад, ки он муҳимияти мавзӯи диссертатсиониро инъикос менамояд.

Мақсад ва вазифаҳои тадқиқот: Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурҳок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон дар истеҳсолоти химиявӣ, бахусус барои ҳосил намудани сӯзишворихои алтернативӣ ва кислотаҳои гуминӣ ҳадафи асосии кори диссертатсионии мазкур мебошад.

Ҷиҳати тадбиқи ин мақсадҳо вазифаҳои зерин ба миён гузошта шудаанд:

- Тадқиқи геохимиявӣ ва геологии конҳои ангишти “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурҳок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Омӯзиши нишондиҳандаҳои физикию – химиявӣ ва хосияти энергиябарандагии ангишти конҳои “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурҳок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Муайян намудани миқдори партовҳои саҳт, газӣ ва аэрозолий ҳангоми истифодашавии захираҳои ангишти “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурҳок)” ҳамчун сӯзишвории саҳт;

- Идентификация таркиби химиявии компонентҳои асосии таркиби химиявии намунаҳои ангишти таҳқиқшаванда;

- Коркарди технологияҳои муфиди истеҳсоли кислотаҳои гуминӣ дар асоси захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрхок)”;

- Коркарди хати технологияи ҳосил намудани синтез – газ дар асоси захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрхок)”;

- Муайян намудани афзалиятҳои экологӣ ва омӯзиши ҷанбаҳои химиявӣ ва экологии технологияҳои коркардашуда;

Аҳамияти амалии рисола. - Чуноне, ки ба ҳамагон маълум аст Тоҷикистон дар миқёси Осиёи Марказӣ яке аз минтақаҳои ба ҳисоб меравад, ки дорои захираҳои калони ангишт мебошад. Тибқи маълумоти мутахассисони соҳавӣ захираи умумии ангишти ҷумҳурӣ ба ҳисоби миёна 4,3 миллиард тоннаро ташкил медиҳад. Новобаста аз он, ки дар самти истифодашавии оқилонаи захираҳои ангишти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон як зумра корхоро ба анҷом расонидааст, ҳанӯз ҳам дар ин самт мушкилот дида мешаванд.

Аз нигоҳи илмӣ ангишт натавонад, сӯзишворӣ инчунин он метавонад ашёи хоми пурқимат дар истеҳсоли як зумра мавод ва маҳсулот истифодашаванда бошад. Чуноне, ки маълум аст дар Тоҷикистон дар баробари ангишт захираҳои нафт низ мавҷуд аст. Баъзе аз ин захираҳо то ҳанӯз маҳфуз буда, истифода намешаванд. Ба зами ин соҳаи нафто-химия дар ҳолати рушд қарор надорад.

Таҳлили сарчашмаҳои илмӣ нишон дод имрӯз карбогидрогенҳои моеи марбут ба сӯзишвории моеъ натавонад аз нафт, инчунин аз ангишт низ истеҳсол карда мешаванд. Чуноне, ки маълум аст аксари захираҳои ангишти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба гурӯҳи ангишти миёнасифат ва пастсифат дохил мешаванд, ки истифодабарии онҳо ҳамчун сӯзишвории сахт ба вазъи экологии маҳал ва минтақа таъсири манфии худро мерасонад.

Дар амал тадбиқ намудани технологияҳои коркардашуда метавонад дар рушди саноатикунонии кишвар замимагузори намуда, эҳтимолияти

вайроншавии муҳити экологиро дар ҳолати истифодашавии ангишт ҳамчун сӯзишвории саҳт, бартараф намояд.

Коркардҳои методӣ ва методологиро метавонанд дар тадқиқоти ҳаммонанд мавриди баҳрабардории мутахассисони соҳаи экологияи муҳандисӣ гардид.

Навоварии тадқиқот- Тавассути истифодаи методҳои геохимиявӣ ва геологияи муҳандисӣ ба иштироки мутахассисони соҳавӣ таснифоти геологии конҳои ангишти таҳқиқшаванда такмил дода шуда, вазъи экологии минтақаҳои мазкур омӯхта шудааст. Бо истифода аз усулҳои химияи органикӣ, тарикаҳои таҳлили физикию химиявӣ компонентҳои асосӣ ва нишондиҳандаҳои физикию – химиявии намунаҳои ангишти конҳои “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрхок)”- и Ҷумҳурии Тоҷикистон нахустин маротиба омӯхта шудааст. Дар асоси намунаҳои ангишти тадқиқшаванда усули нави ҳосил намудани кислотаҳои гуминӣ ва технологияи муфиди синтез – газ коркард шуда, афзалиятҳои экологии технологияҳои коркардгардида тадқиқ гардидааст.

Мундариҷаи асосии диссертатсия дар 20 қор ба таъб расонида шудааст, аз ҷумла 9 мақола, 1 патенти ҚТ барои ихтироъ ва 10 фишурдаю маърузаҳо ҷоп карда шуда, ки аз ин номгӯ 9 мақола дар нашрияҳои тавсиякардаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд.

Диссертатсияи «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои “Ҳакими” ва “Тошқутан (Шӯрхок)” кори илмӣ ба анҷомрасида буда, барои дарёфти дараҷаи номзадии илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03-химияи органикӣ мувофиқ аст.

Кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ диссертатсияи Насрединава Парвина Мухридиновнаро дар мавзӯи «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои “Ҳакими” ва “Тошқутан (Шӯрхок)” кори илмӣ ба анҷомрасида меҳисобад, ки дар сатҳи

баланди илмию тадқиқотӣ таълиф шуда, ба ҳама талаботи кори диссертатсионӣ ҷавобгӯ аст. Дар ин замина диссертатсияи мазкурро барои дарёфти дараҷаи номзадии илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03 – химияи органикӣ ба Шӯрои диссертатсионии 6D. КОА – 041 назди Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба ҳимоя тавсия менамояд.

Хулоса дар ҷаласаи васеи факултети нақлиёти Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ қабул карда шудааст.

Шӯрои олимони факултети нақлиёт диссертатсияи пешниҳоднамудаи Насрединова Парвина Мухридиновнаро кори илмӣ ба анҷомрасида ҳисобида, онро барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисосҳои 03.02.08 - экология ва 02.00.03-химияи органикӣ ба Шӯрои диссертатсионии 6D. КОА – 041 назди Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба ҳимоя тавсия менамояд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: - “тарafdор” – 15 нафар, “зид” – 0, “бетараф” – 0, қарор №5 аз 19-уми январӣ соли 2021.

Раисиқунанда: - доктори илмҳои техникӣ,
профессори кафедраи «ҚМ ва МРС» - и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ

Сайдаминов И.А.

Котиб: Мудирӣ кафедраи «КЭ ва ХНГ» -и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ,
номзади илмҳои техникӣ, и.в. дотсент

Маҳмудова Т.М

Котиби Шӯрои олимони
факултет

Аминов Ф.М.

Тасдиқ мекунам сардори шӯъбаи кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДТТ
ба номи акад. М.С.Осимӣ

Шарипова Д. А.